

Wstęp

*Czuję jednak sympatię, mam szacunek, powiedziałbym: rozkliwiają mnie mężczyźni i kobiety, których nazywam „powszednimi” z Kościoła także „powszedniego”. Wę wszystkim, a tu przede wszystkim jako katolik wyznający syntezę opozycji, jedności przeciwieństw, daleki jestem od zachwyków, oburzeń, reprimend, ostrej krytyki w stylu zeloty, perfekcjonisty. A więc czuję solidarną wdzięczność dla anonimowych mężczyzn i kobiet – proboszczów i kapłanów w ogóle, sióstr zakonnych, parafian i parafianek – [...], którzy zapewniają codzienną kościelną „normalność”. Ależ tak, ci synowie i córki Kościoła, ci ochrzczeni, którzy otwierają nieskończenie wiele kościołów na świecie, gdzie odprawia się codzienne msze, ale także msze związane z najważniejszymi etapami w życiu każdego: chrzty, sakrament małżeństwa, pogrzeby. Kościoły, w których nieraz obecny jest dar (takim on jest) w osobie starego spowiednika, czekającego cierpliwie, by nas zapewnić – jeśli tylko chcemy – o przebaczeniu Chrystusa. W których są ławki, panuje półmrok, są kwiaty, cisza, zapalone światełka, dzieła sztuki, jeśli budynek jest stary. W których może nawet pozostała woń kadzidła. Do których może wejść każdy i zostać tak długo, jak mu się podoba, modlić się albo myśleć, albo też tylko zatrzymać się, bez bycia pytany o powód przebywania w tym miejscu albo naprzykrzania się [...]*¹.

Vittorio MESSORI

Przytoczone słowa Vittorio Messoriego są jednymi z najpiękniejszych zdań oddających kwintesencję tego, jak pojmuję wiarę i Kościół, ale także czym w rzeczywistości jest wspólnota wiernych, parafia, na której czele stoi proboszcz.

¹ *Dlaczego wierzę. Życie jako dowód wiary*, Vittorio Messori w rozmowie z Andream Tornielim, Kraków 2009, s. 398–399.

Niniejsza książka jest poświęcona najmniejszej „jednostce” Kościoła katolickiego – parafii, będącej zarazem najważniejszą „tkanką” Kościoła. To właśnie w parafii człowiek poznaje wiarę, obrzędy, odkrywa świadectwa i przyjmuje sakramenty. To w parafii kształtuje się jego „kręgosłup” moralny. W ramach lokalnego kościoła zawiera się często znajomości z najważniejszymi osobami w swoim życiu – przyjaciółmi czy współmałżonkiem. Z tych właśnie względów warto i trzeba poznawać, odkrywać, ale także zachowywać dla przyszłych pokoleń historię lokalnych wspólnot.

Celem publikacji jest przybliżenie historii powstania i funkcjonowania kościoła oraz parafii Matki Bożej Uzdrawienia Chorych w Rydułtowach-Orłowcu. Publikacja została przygotowana z okazji jubileuszu czterdziestolecia poświęcenia kościoła. Podjęcie się tego tematu wydaje się ważne z kilku powodów. Po pierwsze, zgoda na budowę kościoła na Orłowcu była jedną z pierwszych w diecezji katowickiej w latach siedemdziesiątych. Warto dodać, że wydana została po dość długim okresie, kiedy władze komunistyczne blokowały budownictwo sakralne na wszystkie możliwe sposoby. Po drugie, na przykładzie budowy kościoła na Orłowcu widać wszystkie działania władz komunistycznych utrudniających realizację zezwolenia. Po trzecie, historia parafii obfituje w wiele ciekawych wątków, które warto zachować dla przyszłych pokoleń. Po czwarte, funkcjonowanie parafii było i jest jednym z ważnych elementów życia wiernych tworzących tę lokalną wspólnotę, dlatego należy przypomnieć tych, którzy angażowali się w jej tworzenie i funkcjonowanie, a także przekazać te informacje przyszłym jej członkom.

Opracowanie zostało podzielone na cztery rozdziały. W pierwszym rozdziale przybliżono zarys historii Rydułtów. W drugim rozdziale przedstawiono – w celu lepszego zrozumienia wydarzeń, jakie miały miejsce na Orłowcu – budownictwo sakralne w diecezji katowickiej w latach 1945–1989, a także starania o budowę nowej świątyni i przebieg budowy nowego kościoła. Trzeci rozdział poświęcono funkcjonowaniu parafii w latach 1982–2022. Scharakteryzowani w nim także zostali kapłani pracujący w parafii oraz zamieszczono informacje o powołaniach kapłańskich i zakonnych. Rozdział czwarty zawiera z kolei opis grup i stowarzyszeń działających przy parafii. W Aneksie umieszczono kronikę parafialną sporządzaną przez księdza Bolesława Szyszkę.

Pierwszą pracę na temat historii parafii przygotowała w 1997 roku Mi-rela Stojer². Drugie opracowanie wykonał w 2009 roku Mateusz Sobecz-

² M. STOJER, *Historia powstania parafii pw. Matki Bożej Uzdrawienia Chorych w Rydułtowach-Orłowcu*, Katowice 1997 [ksero pracy dyplomowanej w posiadaniu autora].

ko³. W obu przypadkach były to prace dyplomowe. Cennym źródłem informacji była także *Kronika Parafii M.B. Uzdrawienia Chorych Rydułtowy-Orłowiec 1977–2000*, opracowana przez Józefa Strokosza⁴, a także zamieszczona w publikacji kronika księdza Bolesława Szyski⁵. W książce wykorzystane zostały materiały zgromadzone w: Archiwum Akt Nowych, Archiwum Archidiecezjalnym w Katowicach, Archiwum Dekanatu Pszów, Archiwum Instytutu Pamięci Narodowej w Katowicach, Archiwum Kurii Archidiecezjalnej w Katowicach, Archiwum Państwowym w Katowicach oraz Oddziałach w Cieszynie i Raciborzu, Archiwum Parafii Matki Bożej Uzdrawienia Chorych w Rydułtowach-Orłowcu, Archiwum Parafii Świętego Jerzego w Rydułtowach oraz Izbie Pamięci Kopalni Węgla Kamiennego „Rydułtowy-Anna”. Sięgnięto ponadto do materiałów archiwalnych ze zbiorów prywatnych, dokumentów opublikowanych, zebranych relacji, prasy oraz informacji udostępnionych w Internecie. Wykorzystano również dostępną literaturę, w tym przede wszystkim publikacje poświęcone historii Kościoła katolickiego w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej (PRL), takie jak praca Wiktora Skworca poświęcona budownictwu sakralnemu⁶ oraz publikacje Jerzego Myszora⁷, Łucji Marek⁸, Adama Dziuroka⁹ i Mateusza Sobeczko¹⁰. Duży walor poznawczy posiada książka poświęcona miastu Rydułtowy Aleksandry Matuszczyk-Kotulskiej¹¹.

W tym miejscu autor chciałby podziękować wszystkim osobom, które przyczyniły się do powstania niniejszej publikacji. W pierwszej kolejności podziękowania należą się proboszczowi parafii Matki Bożej Uzdrawienia

³ M. SOBECZKO, *Historia parafii p.w. Matki Boskiej Uzdrawienia Chorych w Rydułtowach-Orłowcu w latach 1976–2009*, Rybnik 2009 [praca licencjacka w posiadaniu autora].

⁴ Archiwum Parafii p.w. Matki Bożej Uzdrawienia Chorych w Rydułtowach-Orłowcu, *Kronika Parafii M.B. Uzdrawienia Chorych Rydułtowy-Orłowiec 1977–2000*, opracował J. STROKOSZ.

⁵ Tamże, *Kronika Orłowiec 1976–1987*.

⁶ W. SKWORC, *Budownictwo kościołów w diecezji katowickiej w latach 1945–1989*, Katowice 1996.

⁷ J. MYSZOR, *Historia diecezji katowickiej*, Katowice 1999.

⁸ Ł. MAREK, „Kler to nasz wróg”. *Polityka władz państwowych wobec Kościoła katolickiego na terenie województwa katowickiego w latach 1956–1970*, Katowice 2009.

⁹ A. DZIUROK, *Kruczoizacja. Polityka władz partyjno-państwowych wobec Kościoła katolickiego w latach 1945–1956 w województwie śląskim/katowickim*, Katowice 2012.

¹⁰ M. SOBECZKO, *Miejsce dekanatu pszowskiego w diecezji katowickiej w latach 1924–2004*, Katowice 2012; TENŻE, *Polska Zjednoczona Partia Robotnicza w Katowicach wobec Kościoła katolickiego w latach 1970–1980*, Katowice 2017.

¹¹ A. MATUSZCZYK-KOTULSKA, *Rydułtowy. Zarys dziejów*, Rydułtowy 1997.

Chorych w Rydułtowach-Orłowcu księdzu Piotrowi Makoszowi, któremu jednocześnie serdecznie dziękuję za zaufanie i powierzenie przygotowania monografii parafii, której jestem członkiem od urodzenia.

Z tego powodu napisanie tej publikacji było dla mnie bardzo ważne ze względów emocjonalnych. Podziękowania pragnę również skierować w stronę recenzenta niniejszej publikacji prof. dr. hab. Kazimierza Miroszewskiego. W tym miejscu dziękuję wszystkim, których z imienia i nazwiska nie sposób tutaj wymienić, a którzy służyli radą, pomocą i dobrym słowem przy powstawaniu niniejszej książki.